

แนวโน้มการก่อการร้าย และนโยบายรับมือของสหรัฐฯ รัสเซียและสหประชาชาติ

การก่อการร้ายเป็นภัยคุกคามระดับโลก เนื่องจากอาจเกิดขึ้นได้ทุกที่ โดยมีเป้าหมายในการ บ่อนทำลายชีวิต ชุมชน และความมั่นคงของชาติ อย่างรุนแรง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนกระทบต่อการค้า การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมหลักอื่น ๆ อีกด้วย นอกจากนี้ ลักษณะของการก่อการร้ายสมัยใหม่มักมีลักษณะ ข้ามชาติและมีความเชื่อมโยงถึงกัน ทำให้มีการ ปฏิบัติการข้ามพรมแดนระหว่างเครือข่ายก่อการร้าย โดยมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเครื่องมือสื่อสาร

ที่มีประสิทธิภาพสูงในการวางแผน ประสานงานและ โจมตีกลุ่มเป้าหมาย การก่อการร้ายจึงถือเป็นความ ทำทายของสันติภาพและความมั่นคงในระดับ นานาชาติ และด้วยผลกระทบที่รุนแรงและมีความ เชื่อมโยงกับต่างประเทศสูงเช่นนี้ ทำให้สองประเทศ มหาอำนาจทางทหารของโลก ได้แก่ สหรัฐฯ และ รัสเซียล้วนให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ อย่างไรก็ตาม สองประเทศนี้มีความเข้าใจต่อรายละเอียดปลีกย่อย ด้านการก่อการร้ายซึ่งนำไปสู่นโยบายด้านการต่อต้าน การก่อการร้ายที่แตกต่างกัน ดังนี้

²⁶นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สถาบันความมั่นคงศึกษา สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

1. หลักคิดและแนวทางการทำงานด้านการต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ สหรัฐฯ มองว่าการก่อการร้ายยังมีแนวโน้มการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะมีการทดลองนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการก่อเหตุมากขึ้น โดยมีแนวโน้ม ดังนี้

1.1 ทฤษฎี 5D ของการก่อการร้ายเป็นส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ลักษณะของการก่อการร้ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ได้แก่ 1) DIVERSE หรือความหลากหลาย 2) DECENTRALISED หรือกระจายอำนาจในการก่อเหตุ 3) DEMOCRATISED หมายถึง การเข้าถึงได้โดยบุคคลทุกกลุ่มวัย เนื่องจากผู้คนเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลต่าง ๆ มากขึ้น 4) DISINFORMATION หมายถึงผู้ที่ถูกรีครูดักได้ข้อมูลที่บิดเบือน เช่น กรณีคนขาวในสหรัฐฯ เข้าใจว่าผู้อพยพชาวต่างชาติจะเข้ามายึดดินแดนของประเทศ และ 5) DEADLY ได้แก่ แนวโน้มในอนาคตที่จะมีการสร้างความเสียหายมากขึ้น เพื่อสร้างกระแสทางสังคมและยอดวิวที่สูงขึ้น

1.2 ทฤษฎีการล่อลวงสู่การก่อการร้าย หน่วยงานความมั่นคงสหรัฐฯ ค้นพบทฤษฎี “MISE” ตั้งแต่ปี 1950 ซึ่งประกอบด้วย 1) M – Money 2) I – Information 3) S – Sex และ 4) E – Ego ถือเป็นสี่แรงจูงใจหลักของการจูงใจคนเข้าร่วมอุดมการณ์ โดยมีกว้างเป้าหมายในกลุ่มคนที่มีอายุตั้งแต่ 15 - 25 ปีที่ยังขาดประสบการณ์ชีวิตและขาดอัตลักษณ์ในการทำงาน คนกลุ่มนี้มักจะขาดความมั่นคงทางจิตใจ หรืออยู่ในกลุ่มคนที่มีสถานะทางสังคมระดับกลางและถูกละเลยจากส่วนรวมจนทำให้เกิดความเครียดสะสมไม่พอใจต่อชีวิตและสังคม เมื่อเกิดการสังคมนิยมความเครียด จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนซึ่งนำไปสู่เหตุการณ์ที่ใช้ความรุนแรง ดังนั้นปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยานั้นมีความสำคัญมาก โดยอิทธิพลรอบตัวที่นำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วมการก่อการร้ายมักเกิดจากปัจจัย ดังนี้

1.2.1 แรงจูงใจทางการเมืองหรืออุดมการณ์ โดยมีความเชื่อทางการเมืองหรืออุดมการณ์ที่แตกต่างจากแนวคิดกระแสหลักของรัฐ เช่น ความปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แนวคิดล้างแค้น เพื่อสร้างความยุติธรรม หรือปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ที่เป็นเหตุการณ์เฉพาะ

1.2.2 ความคับข้องใจส่วนบุคคล โดยมีกรณีที่บุคคลอาจกลายเป็นผู้ก่อการร้ายเนื่องจากความคับข้องใจส่วนตัว เช่น การเลือกปฏิบัติของรัฐหรือองค์กร ปัญหาความยากจน หรือความรู้สึกคับข้องใจและความสิ้นหวังเป็นการส่วนตัว

1.2.3 อิทธิพลของสังคมรอบตัว โดยอาจมีกลุ่มเพื่อนหรือสมาชิกครอบครัวที่มีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย ทำให้มีบทบาทในการล้าสมองให้บุคคลนั้น ๆ หัวรุนแรงขึ้นและตัดสินใจจะมีส่วนร่วมในการก่อการร้าย

1.2.4 การเปิดรับโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มหัวรุนแรง ซึ่งการโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มหัวรุนแรงเหล่านี้ มักมีการเผยแพร่ผ่าน คลิปวิดีโอ เว็บไซต์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ข้อมูลที่มีลักษณะปลุกปั่นเหล่านี้ มีบทบาทในการล้าสมองให้บุคคลหัวรุนแรงขึ้นและตัดสินใจมีส่วนร่วมในการก่อการร้าย

1.2.5 ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ความนิยมชมชอบส่วนตัว เช่น ความปรารถนาที่จะผจญภัย ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของแนวคิดหรือลัทธิ หรือความต้องการการยอมรับจากสังคม มีบทบาทในการนำไปสู่แนวคิดหัวรุนแรงและกระทำการก่อการร้ายได้เช่นกัน

1.3 แนวโน้มปัญหาการก่อการร้าย ในอนาคตระยะสั้น

1.3.1 ในระยะหลังการก่อการร้าย มีแนวโน้มเปลี่ยนไปใช้การโจมตีโดยผู้กระทำคนเดียว โดยบุคคลที่ทำการโจมตีมักใช้วิธีการที่ไม่ซับซ้อน เช่น มีด ยานพาหนะ และอาวุธปืนขนาดเล็ก เนื่องจากการโจมตีประเภทนี้ตรวจจับและป้องกันได้ยาก เพราะมีลักษณะการวางแผนที่ไม่ซับซ้อนหรือรับการสนับสนุนจากเครือข่ายขนาดใหญ่

1.3.2 การใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้น โดยผู้ก่อเหตุจะใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้นในการเผยแพร่แนวคิด ชักจูงสมาชิกใหม่ และประสานงานการโจมตี ซึ่งสามสิ่งนี้ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมาย และการตรวจจับของหน่วยงานข่าวกรองเพื่อป้องกันการก่อการร้าย ปฏิบัติงานได้ยากขึ้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมในโลกอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้ก่อการร้ายระดับสูงสามารถเข้าถึงข้อมูลของผู้คนทั่วโลกได้ โดยไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวตน

1.3.3 มีการแพร่กระจายของการก่อการร้ายไปยังภูมิภาคใหม่ ๆ โดยในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา กลุ่มก่อการร้ายเกิดใหม่มีกระจายตัวจากกลุ่มที่มีอยู่เดิม เช่น กรณีเหตุการณ์รัฐอิสลามที่เกิดขึ้นและขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้จำนวนประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้ายเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการแพร่กระจายทางภูมิศาสตร์ของกิจกรรมการก่อการร้าย

1.4 นโยบายต่อต้านการก่อการร้ายของ ส่วนราชการ ได้มีการแบ่งการทำงานออกเป็นดังนี้

1.4.1 ด้านข่าวกรอง มีการรวบรวมและแบ่งปันข่าวกรองระหว่างเครือข่ายข่าวกรองโดยฝ่ายสหรัฐฯ มีหน้าที่ในการรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามของผู้ก่อการร้าย เพื่อระบุตัวตนและขีดขวางแผนการของผู้ก่อการร้าย ก่อนก่อเหตุ ตลอดจนสนับสนุนปฏิบัติการทางทหาร และการบังคับใช้กฎหมายที่กำลังดำเนินอยู่

1.4.2 ด้านการทหาร มีกองทัพสหรัฐฯ ให้การสนับสนุนปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย ทั้งในและต่างประเทศ โดยมีการใช้กำลังทหารเพื่อกำหนดเป้าหมายในการปราบปรามองค์กรก่อการร้าย และผู้นำองค์กร ตลอดจนจัดการฝึกอบรมและให้คำปรึกษาแก่กองกำลังความมั่นคงในพื้นที่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการต่อต้านการก่อการร้าย

1.4.3 การบังคับใช้กฎหมายหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานความมั่นคงของสหรัฐฯ มีบทบาทในการป้องกันและรับมือการก่อการร้ายภายในประเทศ โดยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลกลาง มลรัฐ และท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการยกระดับความปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น ระบบขนส่ง และสถานที่ราชการที่สำคัญ

1.4.4 ความสัมพันธ์ทางการทูตสหรัฐฯ ใช้การทูตเพื่อสร้างพันธมิตรระหว่างประเทศในการต่อต้านการก่อการร้าย และทำงานร่วมกับต่างประเทศเพื่อทำลายเครือข่ายการสนับสนุนทางการเงินและการบูรณาการขององค์กรก่อการร้าย

1.5 การทำงานของสหรัฐฯ เพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน สหรัฐฯ มองว่าการต่อต้านการก่อการร้าย ต้องมีการแก้ไขที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเพื่อยับยั้งหรือชะลอการแพร่กระจายแนวคิดการก่อความรุนแรงในระยะยาว ประกอบด้วย ความพยายามในการแก้ปัญหาความยากจน ปัญหา

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการกดขี่ทางการเมือง รวมไปถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการก่อการร้าย นอกจากนี้ สหรัฐฯ พยายามทำงานร่วมกับชุมชนและพันธมิตรเพื่อต่อต้านลัทธิสุดโต่งที่รุนแรงและป้องกันไม่ให้บุคคลทั่วไปกลายเป็นกลุ่มหัวรุนแรงหรือมีส่วนร่วมในการก่อการร้าย โดยพยายามสร้างประวัติศาสตร์และอธิบายเหตุการณ์สังคมน เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ที่ถูกกลุ่มหัวรุนแรงชักจูง และเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและการกลับคืนสู่สังคมนของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย

2. หลักคิดและแนวทางการทำงานด้านการต่อต้านการก่อการร้ายของรัสเซีย

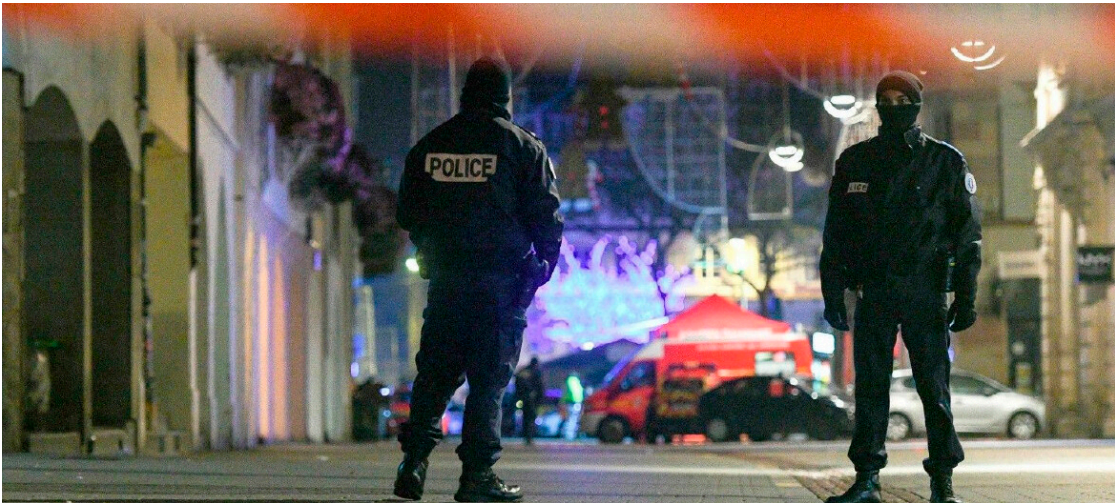
รัสเซียมองว่ารูปแบบการก่อการร้ายในช่วงหลังมักก่อเหตุด้วยการวางระเบิด เนื่องจากการวางระเบิดเกิดขึ้นบ่อยในรัสเซียและประเทศเพื่อนบ้าน เพราะผลิตเองได้ง่าย โดยในประเทศแถบนี้ การก่อเหตุมักพุ่งเป้าไปยังสถานที่ราชการ ปิมน้ำมัน หรือปิมน้ำมัน เพื่อให้รัฐเกิดความเสียหาย นอกจากนี้ การก่อเหตุด้วยระเบิดฆ่าตัวตายก็เกิดขึ้นบ่อยมากขึ้น โดยผู้ก่อเหตุมักเป็นเพศหญิง รัสเซียให้คำอธิบายว่า เพศหญิงมีแนวโน้มก่อเหตุมากขึ้นเพราะมีจิตใจอ่อนไหวง่าย เมื่อมีปัญหากระทบจิตใจ ส่งผลให้การปลุกฝังความคิดก่อความรุนแรงกระทำได้ง่ายกว่าเพศชาย ซึ่งปัญหาที่กระทบจิตใจมักเชื่อมโยงกับด้านการเมือง ศาสนา และชาติพันธุ์ ทั้งนี้ เหตุก่อการร้ายในรัสเซียมักมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยมีการช่วยยุปลุกปั่นและปะทะทั้งอารมณ์และความคิดเพื่อชักจูงให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมในการก่อการร้าย ดังนั้น รัสเซียจึงตีความการสนับสนุนทั้งด้านการเงินและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการก่อการร้ายว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการก่อการร้ายและถือว่ามีคามผิดเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ รัสเซียมองว่าในภาพรวมการก่อการร้ายจะยังคงมีอยู่เรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ดำรงอยู่มาตั้งแต่อดีตและมีแนวโน้มจะดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต ดังนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องวางมาตรการ

รับมือต่อไปโดยไม่ต้องไม่ลืมว่าการก่อการร้ายจะเชื่อมโยงกับเหตุการณ์อื่นเสมอ ไม่ได้เกิดขึ้นด้วยตัวของมันเอง เช่น เกิดจากแนวคิดที่มองว่าตัวเองแปลกแยกหรือความโศกเศร้าเสียใจอย่างรุนแรง ซึ่งที่ผ่านมามีทั้งปัญหากลุ่มชาติพันธุ์และแนวคิดการแบ่งแยกดินแดน โดยในอนาคตมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงเพื่อเรียกร้องสิทธิจากปัญหาความเหลื่อมล้ำใหม่ ๆ มากขึ้น อย่างไรก็ตาม รัสเซียมองว่าถึงการก่อการร้ายจะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้มากขึ้น สุดท้ายแล้วการก่อเหตุแบบง่าย ๆ เช่น การขับรถชนโครงสร้างสำคัญหรือการยิงกราดกลุ่มชนยังน่าจะเป็นแนวทางการโจมตีหลัก เนื่องจากการได้รับการป้องกันโดยฝ่ายรัฐได้ยากและลงมือปฏิบัติการได้ง่ายกว่า เป็นต้น

อนึ่ง ลัทธิสุดโต่งกับการก่อการร้ายมีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดยเป้าหมายสำคัญของการก่อการร้ายคือการข่มขู่ประชาชน เพื่อให้กระทบต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจรัฐ หรือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ส่วนกลุ่มหัวรุนแรงอาจไม่ได้มีนิยามชัดเจนเท่าการก่อการร้าย แต่จุดสังเกตคือกิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มหัวรุนแรงดำเนินการจะมีการต่อต้านรัฐบาลเล็กน้อย แต่ไม่ถึงกับต้องการเปลี่ยนรัฐหรือเกิดการปฏิรูป อย่างไรก็ตาม ในรัฐธรรมนูญปี 2020 รัฐบาลรัสเซียได้กำหนดให้กิจกรรมของกลุ่มสุดโต่งรวมถึงกิจกรรมเรียกร้องทางสังคมโดยทั่วไป เช่น การเรียกร้องสิทธิของกลุ่ม LGBTQ นิโอาโปรเตสแตนต์ นิโอนาซี อีกด้วยโดยรัสเซียอ้างว่าถึงแม้มีการยอมรับความแตกต่างทางเพศ แต่กิจกรรมพาหเรต ถือว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างความวุ่นวายในสังคมรัสเซีย จึงมองว่าเป็นกลุ่มหัวรุนแรง เป็นต้น

2.1 ความรับผิดชอบหลักของตำรวจต่อต้านการก่อการร้าย จุดเน้นและลำดับความสำคัญของตำรวจต่อต้านการก่อการร้ายมีความแตกต่างกันระหว่างแต่ละประเทศ โดยขึ้นอยู่กับประเภทของภัยคุกคามที่พวกเขาเผชิญ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายสูงสุดคือการป้องกันการก่อการร้ายและรักษาความปลอดภัย

ของประชาชน โดยหน่วยงานความมั่นคงของรัสเซียให้อำนาจตำรวจในการทำงานตั้งแต่เชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติในหน่วยงานเดียวกัน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและมีประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนี้

2.1.1 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวกรองเพื่อชี้เป้าและระบุภัยคุกคามจากผู้ก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้น

2.1.2 สืบสวนและจับกุมบุคคลที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการก่อการร้าย

2.1.3 ทำงานร่วมกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานงาน

2.1.4 พัฒนาแผนรับมือเหตุฉุกเฉินเพื่อตอบสนองต่อการโจมตีของผู้ก่อการร้าย

2.1.5 ให้การฝึกอบรมและสนับสนุนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ และผู้เชี่ยวชาญเหตุเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีตอบสนองต่อการโจมตีของผู้ก่อการร้าย

2.1.6 มีส่วนร่วมในการเข้าถึงชุมชนและทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือในการต่อสู้กับการก่อการร้าย

2.2 แนวทางการต่อต้านการก่อการร้ายแบ่งออกเป็นมาตรการ 3 ส่วน ได้แก่ การป้องกันต่อต้านและการบรรเทาผลกระทบ

2.2.1 แนวทางการป้องกันการก่อการร้าย หมายถึง การวางนโยบายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุรุนแรงโดยการติดตามกลุ่มต้องสงสัยรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลข่าวกรอง

2.2.2 แนวทางการต่อต้านการก่อการร้าย การต่อต้านการสนับสนุนเงินทุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจสอบ ลงโทษ สืบสวนและสอบสวนดำเนินคดีได้

2.2.3 แนวทางการบรรเทาและลดผลกระทบจากการก่อการร้าย โดยมีมาตรการในการลดผลกระทบด้านจิตใจและสังคม ซึ่งรัสเซียกำหนดให้ FSB เป็นหน่วยงานกลาง ในการเยียวยาและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้าย

2.3 มาตรการระดับชาติและประสานความร่วมมือระหว่างประเทศของรัสเซียเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้าย การลงนามอนุสัญญากำหนดความร่วมมือต่าง ๆ

2.3.1 มาตรการระดับชาติ

1) มาตรการบริหารจัดการวางระบบการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพเน้นวิเคราะห์ข้อมูล วางแผนเพื่อแก้ไขวิกฤติด้านก่อการร้าย

2) มาตรการเชิงป้องกัน งานเชิงป้องกันและลดเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการก่อการร้ายโดยครอบคลุมการดำเนินมาตรการทางการเมืองและการบริหารจัดการ

3) มาตรการพิเศษเพื่อต่อต้านการก่อการร้าย การบังคับใช้กฎหมายต่อกลุ่มก่อการร้ายและการดำเนินมาตรการเชิงตั้งรับกรณีที่มีพยานหลักฐานไม่เพียงพอ เพื่อจัดการกับผู้กระทำผิดในทางกฎหมายอย่างเข้มข้น

2.3.2 การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

1) ระดับโลก ความตกลงระหว่างประเทศ จำนวน 16 ฉบับ รวมถึงการดำเนินงานของกลไกสำคัญของสหประชาชาติ มีกลไกสำหรับ เชื่อมโยงการดำเนินงานสหประชาชาติช่วยประสานความร่วมมือทุกหน่วย โดยมียุทธศาสตร์ทั้งหมด 13 ฉบับ พิธีสาร 3 ฉบับ เช่น ปฏิญญาว่าด้วยการขจัดการก่อการร้ายภายในประเทศ มีการสร้างความร่วมมือกับรัฐมนตรีด้านความมั่นคงสหประชาชาติ สภายุโรป เครือเอกราช และอาเซียน โดยผ่านปฏิญญามะนิลา เป็นต้น

2) ระดับภูมิภาค การประสานความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือ ได้แก่ CoE, EU, OSCE, CIS, CSTO, ASEAN และสหภาพรัฐแห่งรัสเซีย และเบลารุส จุดเด่นของรัสเซีย ได้แก่ รัสเซียมีหน่วยงานเดียวที่จัดการก่อการร้ายทั้งระบบ และมีเว็บไซต์ทำฐานข้อมูลการก่อเหตุอย่างชัดเจน ภายใต้กรอบความร่วมมือกับ สมช. จึงเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และมีส่วนช่วยในการกำหนดทำที่ได้ต่อไป มีหน่วยงานเดียวที่ทำให้ทำงานได้อย่างเป็นระบบทำงานได้อย่างสะดวกในการสืบสวนและนำผู้ต้องสงสัยมาดำเนินคดี

2.3.3 โครงสร้างการบริหารจัดการของรัสเซีย รัสเซียเป็นประเทศขนาดใหญ่มีระบอบการปกครองแบบสหพันธรัฐ และมีการถ่วงดุลอำนาจ

ระหว่างนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ และแคว้น ซึ่งมีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่จำนวนมาก โดยมี สภาพความมั่นคงแห่งชาติรัสเซียเป็นที่ปรึกษาความมั่นคงด้านการทหารให้กับประธานาธิบดี โดยมีทั้งสมาชิกถาวรและไม่ถาวร และผู้แทนจากสหพันธรัฐต่างๆ เข้าร่วมสภาตามภารกิจ มีหน้าที่และอำนาจสำคัญ ดังนี้

1) การต่อต้านข่าวกรอง ซึ่งถือเป็นหน่วยงานเดียวของรัสเซีย ที่มีการปฏิบัติงานด้านข่าวกรองโดยเฉพาะ

2) การต่อต้านการก่อการร้าย มีการปฏิบัติหน้าที่เหมือนตำรวจในการสืบสวนและจับกุม

3) การต่อต้านอาชญากรรม ปฏิบัติงานในประเด็นทุจริต คอร์รัปชัน และอาชญากรรม

4) การรักษาความปลอดภัย ข้อมูลและการรักษาความมั่นคงแนวชายแดน

5) การรวบรวมข้อมูลด้านการข่าวกรอง มีการเรียกหน่วยงานมาชี้แจงเอกสาร รวมถึงรับผิดชอบกฎหมายเกี่ยวกับการก่อการร้ายที่รับผิดชอบ

3. ความแตกต่างระหว่างสหรัฐอเมริกาและรัสเซียเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้าย

สหรัฐอเมริกา และรัสเซียล้วนแต่มีปัญหาการก่อการร้าย และมีมาตรการในการป้องกันและรับมือการก่อการร้าย อย่างไรก็ตาม แนวทางต่อการก่อการร้ายถูกกำหนดจากบริบททางการเมือง ประวัติศาสตร์ และความมั่นคงที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และรัสเซียมีความแตกต่างกัน และมีความเข้าใจเรื่องการก่อการร้ายที่ต่างกันมากทางฝั่งสหรัฐฯ มองว่าการก่อการร้ายเป็นภัยคุกคามระดับโลกที่กระทบต่อสันติภาพและความมั่นคง และนโยบายต่อการต่อต้านการก่อการร้ายส่วนใหญ่มุ่งเป้าไปที่การขัดขวางและปราบปรามองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ สหรัฐฯ วางบทบาทของตนเป็นผู้นำ

ประชาคมโลกในการต่อสู้กับการก่อการร้ายและให้ความสำคัญกับการแก้ไขที่รากฐานของปัญหาการก่อการร้าย ซึ่งรวมถึงความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และความขัดแย้งทางการเมือง

ในทางกลับกัน รัสเซียมีคำจำกัดความของการก่อการร้ายที่แคบกว่า ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การรับมือกับภัยคุกคามภายในประเทศและการรักษาเสถียรภาพของประเทศเป็นหลัก รัฐบาลรัสเซีย มองว่าการก่อการร้ายเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่สำคัญ และพุ่งเป้าไปที่การปราบปรามผู้เห็นต่างในประเทศ และกลุ่มต่อต้าน ตลอดจนขบวนการแบ่งแยกดินแดน ในภูมิภาคคอเคซัสเหนือ ทำให้ในบางแง่มุมมีความขัดแย้งกับแนวคิดของสหรัฐที่ยังสนับสนุนและส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และพร้อมเปิดรับการรวมกลุ่มของบุคคลที่ประสงค์จะออกมาปกป้องสิทธิของตนเอง

4. มาตรการต่อต้านการก่อการร้ายของสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติมีแนวทางที่ครอบคลุมในการต่อต้านการก่อการร้ายที่มุ่งจัดการกับภัยคุกคามของการก่อการร้ายในระดับโลก กลยุทธ์ต่อต้านการก่อการร้ายของสหประชาชาติ ได้รับอิทธิพลจากหลักคิดของการเคารพสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรม การส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างประเทศ และการให้ความสำคัญกับการป้องกันการก่อการร้ายและการจัดการกับต้นเหตุของปัญหา โดยมียุทธศาสตร์ต่อต้านการก่อการร้ายของสหประชาชาติ (UN Global Counter-Terrorism

Strategy) ซึ่งรับรองโดยสมัชชาใหญ่ในปี 2559 เพื่อแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์จากการก่อการร้ายและเพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในระดับโลก มีดังนี้

4.1 การป้องกันการก่อการร้าย สหประชาชาติมีหน้าที่ป้องกันการก่อการร้าย โดยเน้นที่รากเหง้าของปัญหา เช่น การแก้ไขปัญหาคความยากจน การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม การกีดกันทางการเมือง และการเข้าถึงคนชายขอบ สหประชาชาติยังทำงานเพื่อป้องกันการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและต่อต้านลัทธิสุดโต่งที่รุนแรง ซึ่งอาจนำไปสู่การก่อการร้ายใหม่ ๆ ได้

4.2 การปกป้องพลเมืองและโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ สหประชาชาติทำงานเพื่อเพิ่มความปลอดภัยของพลเมืองและโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น ระบบขนส่งและอาคารรัฐบาลที่สำคัญ และเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของประเทศในการรับมือการก่อการร้าย

4.3 การเสริมสร้างหลักนิติธรรม สหประชาชาติส่งเสริมหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชนในการต่อต้านการก่อการร้าย โดยส่งเสริมให้มีการวางมาตรการต่อต้านการก่อการร้ายให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ

4.4 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ สหประชาชาติมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งประกอบด้วย การแบ่งปันข้อมูล และแนวทางปฏิบัติที่ดีผ่านการจัดประชุมเวทีระหว่างประเทศ

4.5 การสนับสนุนประเทศสมาชิกของสหประชาชาติเพื่อให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและการสนับสนุนการเสริมสร้างศักยภาพในการต่อต้านการก่อการร้าย โดยการทำงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงมาตรการและกลไกการต่อต้านการก่อการร้ายในแต่ละประเทศให้เป็นไปตามหลักการของสหประชาชาติ

4.6 การส่งเสริมให้แต่ละประเทศมองหาปัจจัยเฉพาะถิ่นที่ชักนำบุคคลให้กลายเป็นผู้ก่อการร้าย โดยมองหาปัจจัยที่มีอิทธิพลที่อาจแตกต่างกันไปในแต่ละคน อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าคนที่มีความเชื่อแบบสุดโต่งส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการก่อการร้าย และกระบวนการคัดกรองมีความซับซ้อนและประกอบด้วยหลายแง่มุม การต่อต้านการก่อการร้ายจึงต้องระบุดึงสาเหตุที่แท้จริงของการก่อการร้าย และสร้างมาตรการที่ทำให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างถึงรากเหง้าของปัญหา

5. ที่มาของกลุ่ม/องค์กรก่อการร้าย

ผู้ก่อการร้ายนั้นมีแรงจูงใจทางการเมืองหรืออุดมการณ์ โดยองค์กรก่อการร้ายมักจะเกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองหรืออุดมการณ์ เพื่อเป้าหมายในการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และอาจเกิดจากปัญหาเฉพาะกลุ่มบุคคล เช่น ขบวนการชาตินิยมหรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดนพยายามสร้างรัฐเอกราชหรือบรรลุอำนาจปกครองตนเองที่มากขึ้น ความขัดแย้งทางศาสนาหรือนิกายก็เป็นอีกหนึ่งแรงจูงใจสำคัญในการจัดตั้งองค์กรก่อการร้าย โดยบุคคลที่รวมกลุ่มกันทางศาสนาจะใช้การก่อการร้ายเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความเชื่อเฉพาะของตนเอง และโจมตีบุคคลที่มีความเชื่อแตกต่างออกไป นอกจากการรวมกลุ่มบุคคลแล้ว การก่อการร้ายยังอาจเกิดจากการสนับสนุนโดยรัฐใดรัฐหนึ่ง โดยองค์กรก่อการร้ายที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ มักก่อการร้ายเพราะเป็นผลมาจากส่วนหนึ่งของนโยบายต่างประเทศ โดยอาจเป็นมาตรการในการสันคลอนความมั่นคงของประเทศคู่แข่งทางอำนาจ เป็นต้น

ในการก่อการร้ายย่อมต้องพึ่งพาเงินทุนในการดำเนินการ จึงเกิดเป็นคำถามที่น่าสนใจคือ เงินทุนการก่อการร้ายมาจากไหน? โดยทั่วไปแล้วการก่อการร้ายรับได้เงินทุนจากแหล่งดังนี้

แหล่งที่ 1 การรับบริจาค โดยองค์กรก่อการร้ายอาจรับเงินบริจาคจากบุคคลหรือกลุ่มที่สนับสนุนอุดมการณ์หรือมีแนวคิดที่สอดคล้องกัน และเงินบริจาคเหล่านี้มักมาจากหลากหลายแหล่งทุน มีทั้งบุคคลร่ำรวย ที่มีแนวคิดร่วมอุดมการณ์ องค์กรการกุศล หรือแม้กระทั่งสถาบันทางศาสนาที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังอาจใช้องค์กรการกุศลเป็นวิธีการฟอกเงินหรือเป็นช่องทางในการได้รับแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องตามกฎหมายอีกด้วย

แหล่งที่ 2 การสนับสนุนจากรัฐและสถาบันการเงิน ในบางกรณี องค์กรก่อการร้ายอาจได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐที่สนับสนุนหรือสนับสนุนกิจกรรมของพวกเขา โดยการใช้นักการ สถาบันทางการเงินหรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อฟอกเงิน โอนเงิน หรือจัดหาเงินทุนนอกจากพึ่งพาเงินทุนจากหน่วยอื่น

แหล่งที่ 3 การหาแหล่งทุนเองจากการจัดทำก่ออาชญากรรม เช่น การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธ หรือการลักลอบขนสินค้าข้ามแดน เป็นต้น โดยมักมีการร่วมมือกับเครือข่ายอาชญากรอื่น ๆ อีกด้วย

6. การป้องกันการก่อการร้ายอย่างยั่งยืน

ประการแรก ต้องมีการระบุถึงต้นเหตุของการก่อเหตุในพื้นที่นั้น ๆ โดยเจาะลึกไปถึงประเด็นปัจจัยต่าง ๆ ที่ผลักดันไปสู่การก่อการร้าย เช่น ความยากจน การเลือกปฏิบัติ การถูกกีดกันทางการเมืองและปัจจัยอื่น ๆ ที่สามารถนำไปสู่ความรู้สึกสิ้นหวังและความคับข้องใจ และนั่นสามารถเป็นรากฐานที่อุดมสมบูรณ์สำหรับการก่อการร้ายที่จะหยั่งราก โดยปัจจัยเหล่านี้ อาจแตกต่างกันไปในบริบทของแต่ละประเทศ

ประการที่สอง ต้องมีการศึกษากลุ่มลัทธิหัวรุนแรงสุดโต่งอย่างถ่องแท้พร้อมทั้งออกมาตรการต่อต้าน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาและการดำเนินโครงการใหม่ ๆ เพื่อป้องกันแนวคิดสุดโต่ง โดยการส่งเสริมความเชื่อที่ยึดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้แนวคิดชวนเชื่อของกลุ่มสุดโต่งอ่อนกำลังลง และสนับสนุนการบำบัดฟื้นฟูและการกลับคืนสู่สังคมของบุคคลที่เคยถูกกลุ่มหัวรุนแรงครอบงำ การป้องกันการก่อการร้ายต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องและยาวนาน และความมุ่งมั่นที่จะจัดการกับเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้การก่อการร้ายหยั่งรากลึกและเพื่อต่อต้านตัวขับเคลื่อนของลัทธิสุดโต่งที่มีความรุนแรง

ประการที่สาม ควรมีการปรับปรุงข่าวกรองและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานและระหว่างประเทศ เพื่อให้หน่วยข่าวกรองและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสามารถรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข่าวกรองเกี่ยวกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน ถูกต้องมากขึ้น และเพื่อให้เกิดการแบ่งปันข้อมูลและประสานความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น

ประเด็นที่น่าสนใจในการเปรียบเทียบปัญหาการก่อการร้ายระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซีย คือจะเห็นว่าปัญหาการก่อการร้ายและนโยบายการต่อต้านการก่อการร้ายที่แตกต่างกันเกิดจากการนิยามและการมองเห็นปัญหาในรูปแบบที่แตกต่างกัน ในส่วนของประเทศไทย การก่อการร้ายถูกจัดให้เป็นปัญหาระหว่างประเทศ และเน้นปัญหาการก่อการร้ายระหว่างประเทศเป็นหลัก ทำให้มาตรการรับมือไม่ครอบคลุมถึงการป้องกันจากการก่อเหตุภายในประเทศในภาพรวมมากนัก การจะป้องกันการเกิดเหตุที่ครอบคลุมมากขึ้นในไทย จะต้องมีการติดตามปัญหาที่เป็นรากเหง้าแห่งความขัดแย้งเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคคลทุกกลุ่มเหล่าอย่างเท่าเทียมได้มากขึ้น

ที่มาของข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการต่อต้านการก่อการร้ายเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2566 จัดโดยสถาบันความมั่นคงศึกษา สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
2. ข้อมูลเสริมจาก UN Global Counter-Terrorism Strategy